

LIKOVNI ŽIVOT

Između
tradicije
i suvremenog

Izložba u Muzeju suvremene umjetnosti u Skoplju svjedoči o četiri decenija makedonske likovne umjetnosti koja je od skromnih pokušaja u tek oslobođenoj republici stigla do vrhunskih ostvarenja

U Muzeju suvremene umjetnosti u Skoplju otvorena je reprezentativna izložba poslijeratnog likovnog stvaralaštva u Makedoniji. Sa oko 230 brižno odabranih eksponata devedesetak autora dan je presjek slikarstva, kiparstva, grafike, tapiserije i monumentalne umjetnosti, u rasponu od četiri desetljeća.

Značajan impuls organiziranom likovnom življenju neposredno poslije oslobođenja dalo je formiranje Društva likovnih umjetnika Makedonije, Skole za primijenjenu umjetnost, Umjetničke galerije i Društva likovnih umjetnika primijenjene umjetnosti Makedonije. Prva kolektivna izložba makedonskih umjetnika održana je već potkraj 1945. godine u skopskoj Osnovnoj školi »Goce Delčev«. Sudjelovalo je 11 umjetnika: A. Vramovski, Belogaski, Vladimírski, Ličenoski, Kodzoman, Martinoski, Blažić, Kočo Eftimov, Popović i Todorovski.

U neprekidnom traženju vlastitog identiteta, makedonski likovni stvaraoci priključivali su se — mada često sa zakašnjenjem — općim likovnim kretanjima, kako u Jugoslaviji tako i u svijetu. U četiri desetljeća njegovane su sve varijante poznatih likovnih pokreta i »izama«, od impresionizma do radikalnog realizma.

Tema narodnooslobodilačke borbe i revolucije našla je na odziv u mnogim djelima, ali su najviši umjetnički dometi postignuti u monumentalnoj skulpturi i zidnom slikarstvu — u kasnim pedesetim godinama i početkom šezdesetih.

Pionir suvremene makedonske skulpture Dimo Todorovski odazvao se na epopeju revolucije majstorskom grupnom kompozicijom »Jama«, inspiriranom istoimеноm poemom Ivana Gorana Kovačića. Predstavnik monumentalne skulpture Jordan Grabulovski u brojnim spomenicima uspješno je spojio temu sa suvremenim izrazom, slobodnim tretiranjem plastične forme i majstorski izrađenim detaljima. Revolucija je inspirirala i slikara Borka Lažeskova, za njegovu fresku monumentalnih dimenzija u staroj skopskoj željezničkoj stanici, koja se smatra životnim djelom ovog autora. Freska, međutim, danas živi samo još na reprodukcijama, jer ju je katastrofalni potres 26. jula 1963. godine, zajedno sa stanicom, srušio.

Novo poglavlje u likovnom životu Makedonije, a prije svega njenog glavnog grada, otvoreno je formiranjem i izgradnjom Muzeja suvremene umjetnosti, modernistički koncipirane prostrane i svijetle bijele zgrade nadomak stare skopske čaršije. Muzej je nastao od zbirke djela koja su umjetnici iz cijelog svijeta poklonili gradu u znak solidarnosti poslije potresa.

Napokon, otvaranjem Fakulteta likovnih umjetnosti u Skoplju, sa kojeg izlazi prva generacija diplomaca, zaokružen je i odgojno-pedagoški lanac u području likovne umjetnosti i on potiče razvoj likovne kulture u najširem smislu. Ali, to je i mogućnost za vrhunska dostignuća i afirmaciju novih generacija talentiranih autora.